

Bijlage 2 Controledictees

De controledictees kunnen gebruikt worden om het beheersingsniveau van een aantal belangrijke spellingcategorieën en het spellingproces te onderzoeken. Het gebruik van de dictees wordt verder besproken in Hoofdstuk 5.

Instructie: Afname komt overeen met afname PI-dictee (zie Hoofdstuk 4). De zin wordt opgelezen en het schuingedrukte woord wordt herhaald, waarna de leerling dit opschrijft. Let op, de laatste twee zinnen moeten door de leerling geheel opgeschreven worden.

Afhankelijk van het spellingniveau van de leerling worden alleen de eerste vijf zinnen of het hele dictee afgenomen.

5.6 (15.3/10.4) woorden met mmm- of -mmm

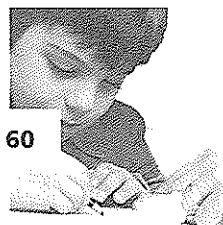
1	Wacht <i>straks</i> even op mij.	straks
2	<i>Laatst</i> was hier de koningin op bezoek.	laatst
3	Je <i>schranst</i> alsof je een week niet gegeten hebt.	schranst
4	Geef mij het <i>scherpste</i> mes dat je kunt vinden.	scherpste
5	Je <i>kletst</i> er steeds doorheen.	kletst
6	Hij heeft regelmatig last van <i>angstdromen</i> .	angstdromen
7	De <i>gastpreker</i> zorgde voor een vrolijke stemming.	gastpreker
8	De sterke <i>kuststroom</i> maakt het zwemmen hier erg gevaarlijk.	kuststroom
9	<i>Hij barst van trots nu hij de borstslag beheerst.</i>	
10	<i>De parkstraat ligt in de duurste buurt van het dorp.</i>	

10.1 woorden met sch-

1	Wie is het <i>vlugst</i> klaar met dit dictee?	vlugst
2	De rovers verborgen de <i>schat</i> .	schat
3	Het <i>schip</i> verliet de haven.	schip
4	De ontvoerders vroegen om een <i>losgeld</i> .	losgeld
5	Het is <i>schraal</i> weer voor de tijd van het jaar.	schraal
6	Hun <i>vriendschap</i> duurde al vele jaren.	vriendschap
7	Met deze <i>stadsgids</i> van Amsterdam vind je gemakkelijk de weg.	stadsgids
8	Mijn <i>schrijfschrift</i> is bijna vol.	schrijfschrift
9	<i>De gasten waren erg geschrokken van dit schouwspel.</i>	
10	<i>Het gezelschap was verschrikkelijk teleurgesteld door het slechte weer.</i>	

10.2 woorden met -eer, -oor, -eur

1	Peter liet zijn haar erg <i>kort</i> knippen.	kort
2	De jongen draagt het <i>geweer</i> op zijn rug.	geweer
3	Mijn zus zingt in een groot <i>koor</i> .	koor
4	De koopman <i>leurt</i> met tweedehands spullen.	leurt
5	In Lapland <i>heerst</i> koning Winter met strenge hand.	heerst
6	Uit woede <i>verscheurde</i> hij de brief.	verscheurde
7	<i>Onverstoorbaar</i> ging hij zijn eigen gang.	onverstoorbaar
8	De atleet heeft een enorme <i>zelfbeheersing</i> .	zelfbeheersing
9	<i>Hij stoorde zich niet aan het verkeerslicht en kreeg een bekeuring.</i>	
10	<i>De teleurstelling was vooral groot omdat de andere ploeg oneerlijk speelde.</i>	

10.3 kleeletters

- 1 De weg *terug* lijkt vaak korter dan de heenweg.
- 2 Op een wijnfles zit geen dop maar een *kurk*.
- 3 De *zorg* voor al deze dieren werd hem teveel.
- 4 Twaalf min één is *elf*.
- 5 Een *harp* is een snaarinstrument.
- 6 Mijn tantes droegen de mooiste *feestjurken*.
- 7 Wij vinden het een *vanzelfsprekende* oplossing.
- 8 De *vloedgolf* kwam voor de vissers zeer onverwachts.
- 9 *Na de sneeuwstorm duurde het erg lang voor er hulp kwam.*
- 10 *De bergwandeling was op de warmste dag van de herfst.*

terug
kurk
zorg
elf
harp
feestjurken
vanzelfsprekende
vloedgolf

10.4 (5.6 / 15.3): 2 l.gr. mmkmm

- 1 Het *schooljaar* is nog maar pas begonnen.
- 2 Zijn *woonplaats* verandert steeds.
- 3 De *boegspriet* is het voorste deel van het schip.
- 4 Haal jij de *kaasschaaf* even uit de keuken?
- 5 De *verkwast* was helemaal verdroogd.
- 6 *Sprinkhanen* kunnen soms een plaag zijn.
- 7 Geef deze *broodkorst* maar aan het konijn.
- 8 Dynamiet is een van de gevaarlijkste *springstoffen*.
- 9 *In deze sportkrant vertelt de korfbalster hoe apetrots zij is.*
- 10 *De visvangst ligt door de herfststorm stil.*

schooljaar
woonplaats
boegspriet
kaasschaaf
verkwast
sprinkhanen
broodkorst
springstoffen

10.5 woorden met f-

- 1 Op zijn *vroegst* zijn wij er om zeven uur.
- 2 Je hoeft niet zo *fel* op deze opmerking te reageren.
- 3 Het woord *fier* betekent trots.
- 4 Van het *vel* van dieren wordt leer gemaakt.
- 5 Hij spreekt al wel een paar woordjes *Frans*.
- 6 De regenbui *verfrist* de wandelaars.
- 7 Het jaarlijkse *clubfeest* was een groot succes.
- 8 Bijna ieder bezoeker maakt wel een *rondvaart*.
- 9 *Bij de fakkeloptocht waren er veel fraaie versieringen.*
- 10 *De filmster verfoeit het om zo vaak op de foto te staan.*

vroegst
fel
fier
vel
Frans
verfrist
clubfeest
rondvaart

10.6 woorden met -ng

- 1 Marije vlecht een *krans* van bloemen.
- 2 Er zit een rode vlek op je *wang*.
- 3 Jan *dronk* een glas melk.
- 4 Ieder mens heeft twee *longen*.
- 5 Nathalie *springt* een gat in de lucht van plezier.
- 6 Wij hebben kaartjes voor de *belangrijkste* voetbalwedstrijd.
- 7 Het is wel erg *ondankbaar* om niets meer van je te laten horen.
- 8 Dit is een *schenking* van de burgemeester.
- 9 *Op het verlanglijstje van de tweeling staat een werphengel.*
- 10 *De zonderling liep langzaam door zijn donkere woning.*

krans
wang
dronk
longen
springt
belangrijkste
ondankbaar
schenking

10.7 woorden met -s

1 Onze boot moest een ogenblik voor de <i>sluis</i> wachten.	sluis
2 Bert veegde het <i>zweet</i> van zijn voorhoofd.	zweet
3 Jeroen houdt erg van <i>stroop</i> op zijn brood.	stroop
4 <i>Samen</i> gaat het vast een stuk beter.	samen
5 De <i>zaag</i> moet geslepen worden.	zaag
6 Vader maakt op woensdag vaak <i>groentesoep</i> .	groentesoep
7 Het <i>Zuiderkruis</i> is een sterrenbeeld.	Zuiderkruis
8 Deze tandpasta heeft een <i>kersensmaak</i> .	kersensmaak
9 <i>De sluwe voorzitter</i> verzoekt de <i>samenkomst</i> om stilte.	
10 <i>Met zoveel gasten</i> zijn alle slaapzalen zeer spoedig bezet.	

15.1 woorden met eind -d

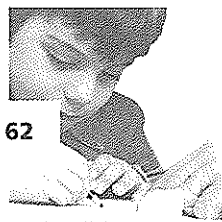
1 Kasper krijgt een <i>kaart</i> voor zijn verjaardag.	kaart
2 Doe je <i>mond</i> eens open.	mond
3 De <i>brand</i> werd snel geblust.	brand
4 Katja gooit een flinke <i>klont</i> boter in de pan.	klont
5 Welk <i>woord</i> heb je niet begrepen.	woord
6 Jaap heeft last van zijn <i>verstandskies</i> .	verstandskies
7 Vroeger had iedere stad een <i>poortwachter</i> .	poortwachter
8 Vliegtuigen veroorzaken veel <i>geluidshinder</i> .	geluidshinder
9 <i>De aanleg van de ondergrondse spoorweg</i> was erg kostbaar.	
10 <i>In het buurthuis</i> maken wij voor het feest een wandkleed.	

15.2 woorden met -aai, -ooi, -oei

1 Dit is een <i>saai</i> boek.	saai
2 Patrick <i>gooit</i> zijn tas in de gang.	gooit
3 Willemien kocht voor haar vriend een <i>bosje</i> bloemen.	bosje
4 De gids <i>roeit</i> ons naar de overkant.	roeit
5 De zwerver sliep 's nachts in een <i>hooiberg</i> .	hooiberg
6 Deze <i>ooievaar</i> broedt hier elk jaar.	ooievaar
7 De inbreker kreeg <i>handboeien</i> om.	handboeien
8 Ik hoop maar dat zijn boze bui <i>overwaait</i> .	overwaait
9 <i>In dit fraaie park</i> bloeien de mooiste bloemen.	
10 <i>Op het toernooi</i> maakten vooral de roeiers veel lawaai.	

15.4 woorden met een toonloze-e

1 Doe jij de <i>deur</i> even dicht.	deur
2 In de <i>kelder</i> was het erg donker.	kelder
3 Je kunt <i>gerust</i> vertellen waar je geweest bent.	gerust
4 Het was een <i>drukke</i> van belang.	drukke
5 De <i>geleerde</i> lost het moeilijke probleem op.	geleerde
6 De <i>beledigde</i> man liep boos weg.	beledigde
7 Na een <i>onrustige</i> avond vertrokken de supporters.	onrustige
8 De <i>vermoedelijke</i> dader ontkende bij hoog en laag.	vermoedelijke
9 <i>Ongeduldig</i> zochten de reizigers naar een eerlijke gids.	
10 <i>De teleurgestelde kunstschilder</i> besmeurde het bekende monument.	

15.5 woorden met v-

- 1 Hij heeft een *wrat* op zijn duim.
- 2 Wie van jullie kan het *verst* met de bal gooien?
- 3 Van deze *fratsen* ben ik niet zo gediend.
- 4 *Vroeger* waren er nog bijna geen auto's.
- 5 Maak jij met je linkerhand eens een *vuist*!
- 6 In deze straat geldt een *stopverbod*.
- 7 De lijster is een *zangvogel*.
- 8 Kun jij de bezoekers straks even *opvangen*.
- 9 *Voordat zijn vriend was vertrokken, moest hij vliegensvlug naar huis.*
- 10 *Bij dit feestmaal zien wij opvallend veel vreemdelingen.*

wrat
verst
fratsen
vroeger
vuist
stopverbod
zangvogel
opvangen

15.6 woorden met -nk

- 1 De muziek *klonk* veel mooier dan we verwacht hadden.
- 2 In mijn klas zitten veel *jongens*.
- 3 *Links* zie je het oudste gebouw van de stad.
- 4 Bram had maar een *wenk* nodig om ons te begrijpen.
- 5 *Bedankt* voor de leuke avond.
- 6 De *drenkeling* was al weer snel op de been.
- 7 Deze thee is echt *ondrinkbaar*.
- 8 Hij heeft minstens duizend gulden op zijn *spaarbankboekje*.
- 9 *De ondankbare behanger was ook nog dronken.*
- 10 *Deze winkelier verkoopt al langere tijd bedenkelijke dingen.*

klonk
jongens
links
wenk
bedankt
drenkeling
ondrinkbaar
spaarbankboekje

15.7 woorden met z-

- 1 Het pakket voelt heel *zwaar* aan.
- 2 Het duurde lang voordat hij in *slaap* viel.
- 3 Frankrijk ligt ten *zuiden* van Nederland.
- 4 Op *zolder* staan nog veel oude spullen.
- 5 Wouter was in een *sombere* bui.
- 6 Loesje zat voortdurend in de *zweefmolen*.
- 7 De *verzorging* van de dieren is een leuke klus.
- 8 Het *fietszadel* was erg versleten.
- 9 *In de zomer moet je steeds zorgvuldig en zuinig met water zijn.*
- 10 *Mijn zusjes stoeien met veel plezier bij het bezoek aan het zwembad.*

zwaar
slaap
zuiden
zolder
sombere
zweefmolen
verzorging
fietszadel

20.1 open klankgroep

- 1 Het *verhaal* had een onverwachts eind.
- 2 De regen viel in *stromen* naar beneden.
- 3 Hoeveel *talen* moet jij kennen voor het examen?
- 4 Hij *beschreef* de ontmoeting in geuren en kleuren.
- 5 Ons *streven* is om na de kerst te vertrekken.
- 6 Deze maatregel lijkt mij nogal *overbodig*.
- 7 De vallende *waterdruppels* waren op den duur erg vervelend.
- 8 Op de rots hadden wij een *adembenemend* uitzicht.
- 9 *De stakende piloten klaagden over het in hun ogen te lage salaris.*
- 10 *De olieballen waren nu wel heter maar ook vetter dan vorige keren.*

verhaal
stromen
talen
beschreef
streven
overbodig
waterdruppels
adembenemend

20.2 woorden met ch(t)

1	<i>Mag ik jullie even storen?</i>	mag
2	<i>De dochter van mijn oom is mijn nicht.</i>	dochter
3	<i>Kun jij achttien door drie delen?</i>	achttien
4	<i>De vlag wapperde vrolijk aan de mast.</i>	vlag
5	<i>Wat trek jij voor een somber gezicht.</i>	gezicht
6	<i>Hij staat bekend als een vechtersbaas.</i>	vechtersbaas
7	<i>Hoeveel broodjes liggen er nog in de kast?</i>	liggen
8	<i>De oplichters waren verdwenen voor de politie kwam.</i>	oplichters
9	<i>Volgens de weersverwachting is er vanochtend dichte mist.</i>	
10	<i>De rechter legt de de brandstichter een geduchte straf op.</i>	

20.3 woorden met -eeuw, -ieuw, -uw

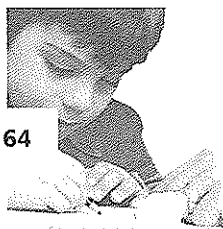
1	<i>Hij schreeuwt van pijn.</i>	schreeuwt
2	<i>De wieken van de molen draaien in de wind.</i>	wieken
3	<i>Hij moest opnieuw examen doen.</i>	opnieuw
4	<i>De weduwe erfde een groot fortuin.</i>	weduwe
5	<i>De Zeeuwse mosselen zijn erg bekend.</i>	Zeeuwse
6	<i>De nieuwsbrief stelde ons gerust.</i>	nieuwsbrief
7	<i>De verruwing van de sport is nogal een probleem.</i>	verruwing
8	<i>Deze eeuwenoude eik trekt veel bezoekers.</i>	eeuwenoude
9	<i>De nieuwsgierige bezoekers duwden elkaar opzij om de leeuwinnen te kunnen zien.</i>	
10	<i>Het nieuws van het huwelijk werd door de kranten van de daken geschreeuwd.</i>	

25.1 s/z verandering

1	<i>Deze vissen zijn erg zeldzaam.</i>	vissen
2	<i>Hoeveel kiezen heb jij nog?</i>	kiesen
3	<i>Hij gebruikte een valse handtekening.</i>	valse
4	<i>Barbara kreeg voor haar verjaardag een bos rode rozen.</i>	rozen
5	<i>Luizen zijn vaak slecht voor planten.</i>	luizen
6	<i>Met verbazing keken we naar de truc van de goochelaar.</i>	verbazing
7	<i>De opblaasbare boot gaf veel plezier tijdens de vakantie.</i>	opblaasbare
8	<i>Bij verhuizingen gooien mensen vaak veel oude spullen weg.</i>	verhuizingen
9	<i>Glazenwassers moeten oppassen dat zij hun evenwicht niet verliezen.</i>	
10	<i>Wij lezen met verbazing dat onze eisen zijn afgewezen.</i>	

25.2 f/v verandering

1	<i>Mijn verliefde neef mist zijn vriendin vreselijk.</i>	verliefde
2	<i>Voor het kampvuur groeven wij een diepe kuil.</i>	groeven
3	<i>Eigenlijk was Paul liever thuis gebleven.</i>	liever
4	<i>Van deze druiven wordt vooral witte wijn gemaakt.</i>	druiven
5	<i>Wij geloofden helemaal niets van zijn verhaal.</i>	geloofden
6	<i>De aardbeving veroorzaakte veel schade.</i>	aardbeving
7	<i>De bedroefde familie kwam vaak bij elkaar.</i>	bedroefde
8	<i>Met een oorverdovende knal eindigde het vuurwerk.</i>	oorverdovende
9	<i>Volgens de overlevering stierven hier veel slaven.</i>	
10	<i>Bij twijfel wil ik wel beloven dat je hier kunt blijven.</i>	

25.3 woorden op -ig

- 1 Het ging er tijdens het gesprek *heftig* aan toe.
- 2 Het was gisteren een *mistige* dag.
- 3 Praat niet op zo een *zeurderige* toon.
- 4 Ik wordt van deze draaimolen helemaal *duizelig*.
- 5 We kregen daarna nog een *luchtig* toetje.
- 6 De *verdediger* kreeg na de rust een gele kaart.
- 7 De *oplichter* bedroog de deftige dame.
- 8 Hij is wel wat *achterdochtig*.
- 9 De *plechtige inhuldiging* werd door velen bezocht.
- 10 De *terugtocht* was door de stormachtige wind erg lastig.

heftig
mistige
zeurderige
duizelig
luchtig
verdediger
oplichter
achterdochtig

25.4 medeklinkerverdubbeling

- 1 De *schepen* hadden veel last van de storm.
- 2 De *bakker* maakt heerlijk brood.
- 3 De uitnodigingen zijn bij de *drukker* besteld.
- 4 De *snaren* van een viool zijn tamelijk duur.
- 5 De sneeuw viel in grote *vlokken* naar beneden.
- 6 Dit *hobbelpaard* is van mijn neefje.
- 7 Heb jij een beurt *overgeslagen*?
- 8 De *herinnering* aan het feest maakte hem vrolijk.
- 9 *Marcel stopt de boodschappen in kartonnen dozen.*
- 10 *Onze rugzakken werden door de regen steeds natter.*

schepen
bakker
drukker
snaren
vlokken
hobbelpaard
overgeslagen
herinnering